

Michel Houellebecq

Intervenciók 2020

Fordította
TÓTFALUSI ÁGNES

A fordítás alapjául szolgáló mű
Michel Houellebecq: *Interventions 2020*, Paris,
Flammarion, 2020

A fordító a Műfordítók Egyesületének tagja

© *Michel Houellebecq, Flammarion, Paris, 2020*
Hungarian translation © *Tótfalusi Ágnes, 2021*

A felfüggesztett mozdulat költészete

1968 májusában tízéves voltam. Az agyaggolyóimmal játszottam, *Pifet* olvastam; de szép élet is volt! „Az 1968-as eseményekről” csak egyetlen, igaz, nagyon éles emléket őrzök. Jean-Pierre, az unokatestvérem elsős volt a rancyi gimnáziumban. A gimnáziumot annak idején tágas és ijesztő helynek képzeltem, ahol a nálam idősebb fiúk dühödtt buzgalommal tanulják a nehéz tantárgyakat, így készülve majdani hivatásukra (a később szerzett tapasztalataim egyébként igazolták ezt a megérzésemet, kiegészítve a kínos szexuális dimenzióval). Már nem tudom, miért, egy péntek délután én is elmentem a nagynénémmel a gimnáziumhoz, az unokatestvérem

elé. A rancyi gimnázium éppen azon a napon kezdett meghatározatlan idejű sztrájkba. Az udvar – amelyet úgy képzeltem magam elé, hogy vagy száz besózott gimnazista szaladgál rajta ide-oda – teljesen kihalt volt. Néhány tanár lézengett a kézilabdakapuk oszlopai mellett. Emlékszem, hogy miközben a nagynéném információmorzsákat próbált összeszedgetni, hosszan kószáltam az udvaron. Teljes volt a béke, abszolút a csend. Csodálatos pillanat volt.

1986 decemberében az avignoni pályaudvaron voltam, enyhe téli időben. Bizonyos érzelmi bonyodalmak következtek, amelyekről most unalmas lenne beszámolnom, feltétlenül fel kellett szállnom – vagy legalábbis azt gondoltam, hogy feltétlenül fel kell szállnom – a Párizsba tartó TGV-re. Igen ám, de kiderült, hogy egy általános sztrájk lebénította a francia államvasutak egész hálózatát. Így a szexuális aktus – szerelem – kiábrándulás lánc minden elemében egyszerre megsemmisült. Két órán keresztül üldögéltem egy padon, a kihalt vasúti tájjal szemben. TGV-vagonok álltak mozdulatlanul a síneken. Azt hihette volna az ember, hogy már évek óta ott állnak, hogy soha nem is mentek sehová. Egyszerűen csak ott voltak, mozdulatlanul. Az utasok suttogva információkat cserélgettek; a lemondás és a bizonytalanság hangulata lebegett körülöttünk. Akár háború is lehetett volna, vagy a nyugati világ alkonya.

A „'68-as események” nálam közvetlenebb tanúi később azt mesélték, hogy csodálatos időszak volt, az

emberek szóba elegyedtek egymással az utcán, és minden lehetőségnek tűnt; szívesen elhiszem. Mások egyszerűen csak azt említették meg, hogy nem jártak a vonatok, és nem lehetett benzint kapni; ezt is készséggel elhiszem. Az összes visszaemlékezésben felfedezhető egy közös vonás: titokzatos módon néhány napra megszűnt forogni egy hatalmas és fojtogató gépezet. Volt valami lebegés, valami bizonytalanság a levegőben; az élet felfüggesztődött, különös nyugalom terjedt szét az országban. Természetesen ezután a társadalmi gépezet újra mozgásba lendült, még hozzá sokkal gyorsabb mozgásba, mint azelőtt (és 1968 májusa végül csak arra szolgált, hogy szétzúzza azt a néhány erkölcsi törvényt, amelyek valamenynyire még fékeztek a gépezet mohó lendületét). De attól még volt egy pillanatnyi leállás, habozás; egy rövidke metafizikai bizonytalanság.

Valószínűleg ugyanez az oka, hogy miután az egyszerű használó felülemelkedett a kezdeti frusztrációján és bosszúságán, ritkán tud igazán negatívan reagálni az információkat közvetítő hálózatok váratlan leállítására. És ugyanez a jelenség figyelhető meg, valahányszor egy online foglalási rendszer romlik el (ami elég gyakran előfordul): tehát miután a felhasználó elfogadja a kellemetlenséget, és főleg miután az alkalmazottak úgy döntenek, hogy a telefonjukhoz folyamodnak, inkább valami titkos öröm lesz úrrá rajtuk; mintha a sors alkalmat adna rá, hogy alattomos elégtételt vegyenek a technológián. És ha igazán tudni akarjuk, hogy a lelkük mélyén mit

gondolnak az emberek arról az épített közegről, ahol élni kényszerítik őket, elég megnézni a reakcióikat, amikor döntés születik arról, hogy felrobbantják az egyik olyan beton szalagházat, amely a hatvanas években épült a külvárosban: nagyon tiszta és nagyon durva örömpillanatok ezek, ahhoz a megrészegült örömhöz hasonlók, amelyet nem remélt szabaduláskor érez az ember. Az efféle helyeken rossz, embertelen, ellenséges szellem uralkodik; egy kimerítő, kegyetlen, állandó gyorsulásban lévő fogaskerék fásztó hangulata lengi be őket; a lelke mélyén mindenki érzi ezt, és az elpusztításáról ábrándozik.

Az irodalom kiegyezik mindennel, a szemétkben kutakodik, a boldogtalanság sebeit nyalogatja. Így a hipermarketek és az irodabútorok között egy paradox költészet született a szorongásból és elnyomásból. Ez a költészet nem vidám; nem is lehet vidám. A modern költészetnek éppen úgy nem küldetése felépíteni egy feltételezett „Lét-házat”, ahogy a modern építészetnek sem küldetése lakható helyeket teremteni – hiszen akkor nem tudná megsokszorozni a közlekedési infrastruktúrákat, és felgyorsítani az információfeldolgozást. Az állandóság hiányának üledékterméke, az információ úgy áll ellen a jelentésnek, ahogy a plazma sem állhat össze kristálylává; egy olyan társadalom, amely elért egy bizonyos túlhévítettségi szintre, ha nem robban is szét feltétlenül, képtelenné válik arra, hogy jelentést hozzon létre, mivel minden energiáját felszívja véletlenszerű variációi

informatikai leírása. Ugyanakkor minden individuum képes arra, hogy elindítson önmagában valamiféle *hidedg forradalmat* úgy, hogy egy pillanatra kívül helyezi magát az információ- és reklámáramlaton. Ezt nagyon könnyű megtenni; sőt, soha nem volt még ilyen könnyű a világgal szemben *esztétikai pozícióba* helyezkedni: elég csak oldalra lépnünk egyet. És végső soron még ez a lépés is fölösleges. Elég, ha csak megtorpanunk egy pillanatra; kikapcsoljuk a rádiót, kihúzzuk a tévét a konnektorból, nem vásárolunk semmit, és nem is vágyunk rá, hogy vásároljunk bármit is. Elég, ha nem veszünk részt benne többé, nem tudunk róla semmit, időszakosan fel függesztünk minden mentális tevékenységet. Elég, ha néhány másodpercre a szó szoros értelmében mozdulatlaná dermedünk.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna
Felelős szerkesztő Orzós Ágnes
Kézirat-előkészítő Balogh Emerencia
Korrektor Hradeczky Moni
Műszaki vezető Takács Klári
A kötetet Pintér József tervezte
Kiadványszám 9062
Garamond betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3530 6